

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्



himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

03.03.2024 रविवारः वि.सं. २०८० फाल्गुणकृष्णपक्षः अष्टमी फाल्गुण २० प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-131

हिमाचलमन्त्रिमण्डलम् :
सघोषविक्रयेण सह-
निविदाद्वारा
आबकारीनीतिः
अनुमोदिता,



हिमाचलस्य ५७
औषधीयवनस्पतयः
संकटे सन्ति,



"सर्वाः पत्रकारिताः
अतिशेते अन्तर्जालीया
पत्रकारिता"



प्रमुखाः वार्ताः

निर्धनेषु वितरणार्थं
खाद्यान्नस्य क्रयणं
निर्बाधतया प्रचलिष्यति-



पीयूष-गोयलः

वाणिज्य उद्योगमन्त्री पीयूष गोयलः प्रोक्तवान् यत् निर्धनेषु वितरणार्थं खाद्यान्नस्य क्रयणं निर्बाधतया प्रचलिष्यति। वाणिज्य- उद्योगमन्त्री पीयूष- गोयलः प्रोक्तवान् यत् विश्व- व्यापार- संगठनस्य त्रयोदशतम- मन्त्रिस्तरीय- सम्मेलनस्य परिणामः उत्तमः आसीत्। तेन प्रोक्तं यत् संगठनदेशैः कृषकाणां मत्स्यजीविनाञ्च हितमालक्ष्य सम्मानस्य संरक्षणस्य च नीतिः यथावस्थमेव प्रचालिता। अस्मिन् सम्मेलने षट्षष्ट्यधिकैकशत- सदस्यैः भागं स्वीकृतम्। गोयलेन कथितं यत् नवदिल्ल्यां निर्धनेषु वितरणार्थं खाद्यान्नस्य क्रयणं निर्बाधतया प्रचलति। सार्वजनिक- खाद्य- भण्डारः एवं मत्स्यजीविभ्यः राजसाहाय्यं एतादृशेषु प्रकरणेषु निर्णयाभावेनैव वार्ता समाप्ताभवत्। तत्रैव ई-वाणिज्य- व्यापारे आयात- शुल्कात् मुक्तावधिः वर्षद्वयं यावत् संवर्धितुं सहमतिः संजाता।

कर्णाटकस्य मुख्यमन्त्री
सिद्धारमैया बेंगलुरु- नगरे
घटनास्थलस्य भ्रमणं कृतवान्

कर्णाटकस्य मुख्यमन्त्री सिद्धारमैया बेंगलुरु- नगरस्य रामेश्वरम- कैफे इत्याख्ये स्थले जातस्याः विस्फोट- घटनायाः अनन्तरं स्थलस्य अपि च तस्य चिकित्सालयस्यापि भ्रमणं कृतवान् यत्र व्रणितजनाः उपचाररताः सन्ति। विस्फोटक- प्रकरणात् नवजनाः व्रणिताः जाताः। दोषिणां निग्रहणाय अष्टदलानि एतदर्थं नियुक्तानि।

सुभाषितम्

धर्मज्ञो धर्मकर्ता च
सदा धर्मपरायणः।
तत्त्वेभ्यः सर्वशास्त्रार्था-
देशको गुरुच्यते॥

भावार्थ- जो धर्म को जानने वाला है, उसे धर्म का पालन करने वाला, और सदैव धर्मपरायण है। जो सभी शास्त्रों के अर्थ को समझकर उनका उपदेश करता है, वह गुरु कहलाता है।

प्रतीकसाठवे मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी
बिहारराज्ये अष्टचत्वारिंशत्-
सहस्र- कोटि- रूप्यकाणां
विकासात्मक- परियोजनानां
शुभारम्भं कृतवान्



प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी बिहारराज्ये अष्टचत्वारिंशत्- सहस्र- कोटि- रूप्यकाणां विकासात्मक- परियोजनानाम् उद्घाटनं विहितवान्। एतासु परियोजनासु अष्टादश- सहस्र- कोटि- रूप्यकाणां दक्षिण- उत्तर- बिहारं संयोज्यमानायां गङ्गानद्यां षड्पथस्थ सेतुनिर्माणं सम्मिलितं वर्तते। अपराः परियोजनाः रेलमार्ग- नमामिगंगे- इत्यादिभिः संलग्नाः सन्ति।

नवदिल्ल्यां नगरीय- सहकारी-
बैंक- संगठनान्तर्गतं राष्ट्रिय-
नगरीय- सहकारी- वित्त तथा
विकास- निगमस्य शुभारम्भम्
अकरोत् केन्द्रीय-गृह-
सहकारिता-मन्त्री अमितशाहः

केन्द्रीय-गृह-एवं-सहकारिता-मन्त्री अमितशाहः नवदिल्ल्यां नगरीय-सहकारी- बैंक- संगठनान्तर्गतं राष्ट्रिय-नगरीय- सहकारी- वित्त एवं विकास-निगमस्य शुभारम्भम् अकरोत्। एतस्योद्देश्यं नगरीय- सहकारी- वित्तकोष- क्षेत्रस्य आधुनिकीकरणं दृढीकरणञ्च इत्येतौ वर्तते। अत्रावसरे शाहेन सहकारी- बैंकस्य हितधारकाः अस्मिन् क्षेत्रे विकासार्थं आधुनिकीकरणाय च संप्रार्थिताः। तेन विश्वासं प्रकटितं यत् एकं नगरम् अस्माकं नगरीय- सहकारी- बैंक इत्यस्याभियानान्तर्गतं प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे एकं नगरम् एकस्य सहकारी- बैंकस्य विकासः करिष्यते। शाहेन हितधारकेषु परस्परं सहयोगस्य आवश्यकताम्- आलक्ष्यापि बलं प्रदत्तम्। तेनोदीरितं यत् नगरीय- सहकारी- बैंकानां सहयोगेन देशस्य समावेशि- आर्थिक- विकासोऽपि संभविष्यति। सममेव तेन कथितं यत् देशस्य विकासार्थं उच्चस्तरे जनानां सहभागितापि सुनिश्चिता स्यात्। शाहेन कथितं यत् अस्य संगठनस्य स्थापना आत्मनिर्भर- भारतस्य निर्माणे- सहकारेण समृद्धिः इतीदं लक्ष्यं संप्राप्तुं रत्नमिवं फलप्रदं भविष्यति।

'भाजपा' दलस्य लोकसभानिर्वाचनार्थं १९५ अभ्यर्थीनां
प्रथमासूची प्रकाशिता, वाराणसीतः तृतीयवारं प्रधानमन्त्री

भारतीयजनता दलः शनिवासरे आगामिलोकसभानिर्वाचनस्य अभ्यर्थीनां प्रथमासूचीं प्रकाशितवान्। भा.ज.दलस्य प्रत्याशीनां प्रथमसूची १९५ नामानि सन्ति, येषु ३४ केन्द्रीयमन्त्रिणः राज्यमन्त्रिणः च सन्ति। एतदतिरिक्तं लोकसभापतिम् पूर्वमुख्यमन्त्रिद्वयं च सहितं अन्येभ्यः जनेभ्यः अवसरः प्राप्तः। तस्मिन् एव काले २८ महिलाः अपि क्षेत्रे स्थापिताः सन्ति। ५० वर्षाणाम् अधः ४७ अभ्यर्थिनः प्रथमसूची स्थानं प्राप्तवन्तः। अस्यां सूची उत्तरप्रदेशस्य ५१, पश्चिमबङ्गस्य २०, मध्यप्रदेशस्य २४, गुजरातस्य १५, राजस्थानस्य १५, झारखण्डस्य ११, छत्तीसगढस्य ११, केरलस्य १२, तेलङ्गानायाः नव, असमस्य ११, देहल्याः पञ्च, जम्मू-कश्मीरस्य द्वौ, उत्तराखण्डस्य त्रीणि, अरुणाचलस्य द्वौ, गोवातः एकः, त्रिपुरातः एकः, अण्डमानस्य एकः, दमनस्य, दीवस्य च एकः आसनानि सन्ति।



प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी पुनः वाराणसीतः निर्वाचनं गृह्णीयात्। रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः लखनऊतः निर्वाचितः भविष्यति, केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः गुजरातस्य गान्धीनगरात् निर्वाचितः अस्ति। अस्मिन् समये पुनः स्मृति इरानी उत्तरप्रदेशस्य अमेठी-आसनात् भागं ग्रहीष्यति। उत्तरप्रदेशे विवादानाम् अभावे अपि अजयमिश्र तेनी इत्यस्मै लखीमपुर-खीरी-नगरात् अवसरं दत्तम्, हेमा-मालिनी तु मथुरा-नगरात् स्पर्धायाम् अस्ति।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी पश्चिमबंगाल- राज्ये
पञ्चदशसहस्र- कोटि- रूप्यकाणां विकासात्मक-
परियोजनानाम् उद्घाटनं विहितवान्

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी पश्चिमबंगालराज्ये पञ्चदशसहस्र- कोटि- रूप्यकाणां विकासात्मक-परियोजनानाम् उद्घाटनं विहितवान्। उक्तवान् च यत् केन्द्रप्रशासनं विगतेभ्यः दशवर्षेभ्यः बंगालराज्ये विकासस्य अन्तरं दूरीकर्तुं प्रयासान् विहितवत्। असौ पश्चिमबंगाल- राज्यस्य नादिया-जनपदस्य कृष्णानगरे एतासां परियोजनानां शुभारम्भं कृतवान्। मोदी अत्रावसरे कथितवान् यत् केन्द्रप्रशासनं पश्चिमबंगाले आर्थिक- विकास-व्यवसरयोः सृजनाय गतिं प्रददाति। मोदिना निगदितं यत् असौ सप्त- सहस्र- कोटि-रूप्यकाणां परियोजनानाम् आधारशिलां संस्थापितवान्। असौ अग्रे अवदत् यत् परियोजनाः रेलमार्ग- जलपोत- स्थानक- इत्यादिभिः सम्बद्धाः सन्ति। मोदी प्रावोचत् यत् पश्चिमबंगाल- राज्यं भारत- देशस्य पूर्वोद्वारत्वेन कार्यं समाचरति। एतस्मिन् द्वारे विकासस्य प्रवेश-बिन्दोः क्षमता विद्यते। प्रशासनम् अस्मिन् क्षेत्रे मार्ग- रेल-जलमार्ग- माध्यमैः सम्पर्क- सौविध्याय मूलभूत-सौविध्यानि विकासयति। प्रधानमन्त्री पुरुलिया-जपनदस्य दामोदार- उपत्यका- निगमस्य रघुनाथपुर- ताप- विद्युत्- केन्द्रस्य द्वितीय-चरणस्य आधारशिलां संस्थापितवान्। अत्रावसरे प्रवदन् मोदी प्रोक्तवान् यत् प्रशासनं वर्तमान-भविष्योर्जा- आवश्यकताः निध्याय बंगालराज्यम् आत्मनिर्भरं निर्मातुं तस्मिन्नेव दिशि कार्यं निष्पादयति। विद्युदुर्जा एकः महत्वपूर्णः घटको विद्यते, यः अर्थव्यवस्थायाः प्रत्येकं क्षेत्रं विकास-दिशि नयति। रघुनाथ- ताप- विद्युत्- केन्द्रस्य द्वितीय- चरणस्य इयम् आधारशिला अपि अस्मिन्नेव दिशि उत्थापितः एकः पदक्षेपो विद्यते।



अनेन उपक्रमे राज्ये एकादश- सहस्र- कोटि-रूप्यकाणां निवेशः आगमिष्यति। प्रधानमन्त्री एतदनन्तरं षड्शीत्यधिक- नवदश- शत-कोटिरूप्यकाणां व्ययेन विनिर्मिते राष्ट्रिय-राजमार्ग- द्वादश इत्याख्ये चतुष्पथस्य शतकिलोमीटरात्मकस्य फरक्का- रायगंज-खण्डस्यापि उद्घाटनं कृतवान्। प्रधानमन्त्री एतदतिरिच्य राज्येऽस्मिन् चत्वारिंशदधिक-नवशत- कोटि- रूप्यकाणां चतस्रः परियोजनाः राष्ट्राय समर्पितवान्। एताः परियोजनाः विद्यन्ते दामोदर- मोहिशिला- मार्गयोः द्विगुणीकरणं रामपुरघाट- मुराराई- इत्यनयोः मध्ये तृतीया पट्टिका आपणस्य च साउ- अजीमगंज-पट्टिकायाः द्विगुणीकरणम् इत्यादयाः। एतस्मिन् प्रधानमन्त्रिणः कार्यक्रमे पश्चिमबंगालस्य राज्यपालः डॉ. सी.वी. आनन्द बोसः राज्य-विधानसभायां विपक्षनेता सुवेन्दु-अधिकारी राज्यमन्त्री शान्तनुठाकुरः सांसदः जगन्नाथसरकारः भारतीय जनता पार्टीति दलस्य राज्याध्यक्षः सुकान्तो- मजूमदारः च उपस्थिताः आसन्।

हिमाचले काङ्ग्रेससर्वकारः स्थिरम्, भविष्ये विद्रोहिणां विरुद्धं कार्यविधिः भविष्यति -दिग्विजयसिंहः



हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलप्रदेशे काङ्ग्रेससर्वकारस्य विषये कथितस्य संकटस्य विषये वरिष्ठः काङ्ग्रेसनेता मध्यप्रदेशस्य पूर्वमुख्यमन्त्री च दिग्विजयसिंहः अवदत् यत् तत्र सर्वकारः स्थिरम् अस्ति, यदा समयः आगच्छति तदा विद्रोहिणां विरुद्धं कार्यविधिः भविष्यति। दिग्विजयसिंहः गतदिवसे राहुलगान्धिनः 'भारतं योजयतु न्याययात्रायां' भागं ग्रहीतुं अत्र आगतः। अस्मिन् अवसरे संवाददातृभिः सह चर्चा कुर्वन् सः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशे काङ्ग्रेससर्वकारः अक्षुण्णः अस्ति। सर्वकारस्य पतनस्य विषये मिथ्यभ्रमः ताभिः एव षड्यंत्रकारैः प्रसारिताः सन्ति ये काङ्ग्रेससर्वकाराणां पतनार्थं अनुबन्धं गृहीतवन्तः।

सः अवदत् यत् समये आगते विद्रोहिणां विरुद्धं कार्यविधिः भविष्यति। राहुलगान्धिनः भ्रमणस्य विषये दिग्विजयसिंहः अवदत् यत् भ्रमणस्य मुख्योद्देश्यं कृषकाणां स्वरं वर्धयितुं वर्तते। प्रश्नस्य उत्तरे सः अवदत् यत् चम्बलक्षेत्रे काङ्ग्रेसः कदापि दुर्बलः न अभवत्। सः अत्र उत्तमं कृतवान्। श्रीसिंहः अवदत् यत् अस्मिन् समये काङ्ग्रेसः अस्मात् क्षेत्रात् लोकसभानिर्वाचनं जित्वा नूतनं इतिहासं रचयिष्यति।

हिमाचलसर्वकारेण कर्मचारिभ्यः चतुर्प्रतिशतं महार्घतावृत्तेः अधिसूचना प्रसारिता

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण एप्रिलमासस्य प्रथमदिनात् आरभ्य सर्वकारीयकर्मचारिभ्यः चतुर्प्रतिशतं महार्घतावृत्तिः (डीए) दातुं अधिसूचना प्रसारिता। बजटप्रतिज्ञां पूर्यन् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खोः नेतृत्वे काङ्ग्रेससर्वकारेण शनिवासरे आधिकारिकं ज्ञापनपत्रं प्रसार्य आगामिमासात् राज्यसर्वकारकर्मचारिभ्यः चतुर्प्रतिशतं महार्घतावृत्तेः घोषणा कृता। प्रधानसचिवः (वित्तम्) शनिवासरे मन्त्रिमण्डलस्य सभायाः अनन्तरं प्रसारितायां अधिसूचनायां उक्तवान् यत्, २०२४ तमस्य वर्षस्य एप्रिल-मासस्य प्रथमदिनात् चतुर्प्रतिशतदरेण वर्धितं महार्घतावृत्तिः दास्यते। एतस्याः घोषणायाः अनन्तरं सर्वकारीयकर्मचारिणां अधिकारिणां च विद्यमानम् महार्घतावृत्तिः (डीए) (३४ प्रतिशतात् ३८ प्रतिशतं यावत् वर्धते।

एते आदेशाः अखिलभारतीयसेवानां अधिकारिणां, हिमाचलप्रदेशन्यायसेवायाः अधिकारिणां, यूजीसी-वेतनमानस्य अन्तर्गतं राज्यसर्वकारस्य कर्मचारिणां च कृते अपि प्रवर्तन्ते। सः सूचितवान् यत् एतत् अतिरिक्तं महार्घतावृत्तिः मईमासस्य २०२४ तमे वर्षे देयस्य एप्रिल, २०२४ तमस्य वर्षस्य वेतनेन सह नगदरूपेण भुक्तं भविष्यति तथा च २०२२ तमस्य वर्षस्य जुलै-मासस्य १ दिनाङ्कात् सञ्चितस्य अवशिष्टधनस्य भुक्तिः पृथक्-पृथक् आदेशैः अस्मिन् कोषे निर्धारितरीत्या प्रदास्यते।

३ जनवरी २०२२ दिनाङ्कस्य आधिकारिकज्ञापनपत्रे निहिताः अन्ये नियमाः शर्ताः च प्रवर्तन्ते एव। एषा घोषणा राज्ये २.६६ लक्षकर्मचारिणां लाभाय भविष्यति। १७ फरवरी दिनाङ्के २०२४-२५ तमस्य वर्षस्य वार्षिकं बजटं प्रस्तुतं कुर्वन् मुख्यमन्त्री मार्चमासे डीए अधिसूचनाम् करिष्यति इति अवदत्। राज्यकर्मचारिणां कृते प्रायः १२ प्रतिशतं डीए ऋणं भवति, यस्य भुक्तिः त्रिषु चरणेषु भवितुं शक्यते।

हिमाचलमन्त्रिमण्डलम् : सघोषविक्रयेण सह-निविदाद्वारा आबकारीनीतिः अनुमोदिता, पशुपालनविभागे बहुकार्यकार्यकर्तृणां १००० पदानि पूरयिष्यन्ते



हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला।

मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुक्खोः अध्यक्षतायां शनिवासरे राज्यमन्त्रिमण्डलस्य गोष्ठी अभवत् । सत्रे २०२४-२५ वित्तवर्षस्य सघोषविक्रयेण सह-निविदाद्वारा आबकारीनीतिः अनुमोदिता। पशुपालनविभागस्य सुचारुकार्यं सुनिश्चित्य मन्त्रिमण्डलेन पशुचिकित्साधिकारिणां सहायार्थं विभागे १००० बहुकार्यकर्मचारिणां नियुक्तेः अनुमोदनं कृतम्। सभायां लोकनिर्माणविभागे JOA (IT) इत्यस्य ३० पदानि पूरयितुं अपि अनुमोदनं दत्तम्। सभायां लोकनिर्माणविभागस्य वास्तुकारप्रकोष्ठे वरिष्ठ-प्रारूपकारस्य ४ रिक्तपदानां पूरणार्थं अनुमोदनं दत्तम्। राज्यसर्वकारस्य निर्देशानुसारं आवश्यकयोग्यतां पूर्यन्तः पीटीए नीतेः अन्तर्गतं नियुक्तानां ४६ योग्यशिक्षकाणां सेवां नियमितं कर्तुं अपि सभायां निर्णयः कृतः। सभायां १० खाद्यसुरक्षावाहनानि क्रेतुं स्वास्थ्यविभागे १० खाद्यविश्लेषकाणां, १० परिचारकाणां, १० चालकानां च सेवां ग्रहीतुं च निर्णयः कृतः।

मन्त्रिपरिषदः गोष्ठ्यां ज्वालामुखीविधानसभाक्षेत्रे राजकीयमाध्यमिकविद्यालयः बंगाल चौकी, थरंगनं, सलिहारं, बोहन भट्टी, देहरियां च राजकीये उच्चविद्यालये, राजकीय-उच्चविद्यालयः चौकाथः राजकीय-वरिष्ठ-माध्यमिक-विद्यालये जयसिंहपुरविधानसभाक्षेत्रे राजकीयमाध्यमिकविद्यालयः चन्द्रौणं राजकी-उच्च-विद्यालये स्तरोन्नतं कर्तुं निर्णयः स्वीकृतः। एतदतिरिक्तं चम्बाजनपदस्य राजकीयमाध्यमिकविद्यालयः फगोटः राजकीये उच्चविद्यालये, राजकीयः उच्चविद्यालयः जोलना, रंग, भराड़ी मथोलु च राजकीयवरिष्ठमाध्यमिकविद्यालये स्तरोन्नतं कर्तुं शिमलाजनपदस्य त्रियोगक्षेत्रस्य राजकीयमाध्यमिकविद्यालयः कराना राजकीये उच्चविद्यालये आवश्यकपदैः सह उन्नयनस्य निर्णयः अभवत्। मन्त्रिमण्डलेन ग्रामपञ्चायतमशोबरा, ब्योलिया च अधिकक्षेत्राणि नगरनिगमशिमलापरिधिमध्ये समावेशितुं अनुमोदितानि येन क्षेत्रवासिनां कृते उत्तमसुविधाः प्रदातुं शक्यन्ते। मन्त्रिमण्डलेन काङ्गडामण्डलस्य ज्वालामुखी, जयसिंहपुरं, पालमपुरम्

इत्यत्र जलशक्तिविभागप्रभागाः उद्घाटयितुं निर्णयः कृतः। जलशक्तिविभागस्य कार्यानुष्ठानं सुव्यवस्थितं कर्तुं जनानां सुविधायै च मन्त्रिमण्डलेन जलशक्तिविभागस्य डलहौजीतः चम्बामण्डलस्य चुवाडीं स्थानान्तरणं कृत्वा शिमलामण्डलस्य जलशक्तिविभागस्य कसुम्पटी, सुन्नी, नेरवा मतियाना इत्यत्र च विभागानां पुनर्संरचनास्य निर्णयः कृतः।

मन्त्रिमण्डलेन लोकनिर्माणविभागस्य ममलीगखण्डं अर्कीविभागात् सोलनविभागं प्रति जनानां सुविधायै स्थानान्तरयितुं अपि निर्णयः कृतः। मन्त्रिमण्डलेन हमीरपुरमण्डलस्य नादौननगरे लोकनिर्माणविभागस्य विभागः, बडंसरविधानसभाक्षेत्रस्य बिझड़ीक्षेत्रे लोकनिर्माणविभागस्य उपमण्डलं च उद्घाट्य एतेषु आवश्यकपदस्थानानि पूरयितुं निर्णयः कृतः। अस्य अतिरिक्तं हरोलीक्षेत्रे लोकनिर्माणविभागस्य नूतनविभागमपि उद्घाट्य आवश्यकपदानां सृजनेन पूरयितुं तथैव च आवश्यकपदैः सह उपतहसीलप्रागपुरं काङ्गरामण्डले तहसीलं यावत् उन्नयनं कृत्वा अपि निर्णयः कृतः। मण्डीमण्डलस्य धर्मपुरे अनुमंडलपुलिसकार्यालयस्य उद्घाटनं, हमीरपुरजनपदस्य भोरञ्जपुलिसस्थानकान्तर्गतं लदौरोरे पुलिसचौकी उद्घाटनं तथा कुल्लूमण्डलस्य पुलिसचौकीमणिकर्णस्य पुलिसस्थानारूपेण उन्नयनस्य सङ्गमेन सह विभिन्नपदानां पूरणस्य चर्चा कृता। बड्डीपुलिसमण्डले नगरपुलिसचौकीवर्द्धमानं कार्यात्मकं कर्तुं विविधवर्गपदानां निर्माणं पूरणं च करणीयम् इति निर्णयः अपि कृतः।

मन्त्रिमण्डलेन कांगड़ाजनपदस्य जिलास्तरीयं छिन्जसल्याना, लिदबारमेला, ऊनाजनपदस्य हरोली-उत्सव तथा बिलासपुरजनपदस्य घुमरवीक्षेत्रस्य ग्रीष्मोत्सवस्य राज्यस्तरीये मेलापके उन्नयनं कर्तुं अनुमोदनम् कृतम्। एतदतिरिक्तं जयसिंहपुरस्य होलीमेला, जिला बिलासपुरस्य अजमेर (भराड़ी) ग्रीष्मकालीनमहोत्सवः, संगला होलीमहोत्सवः, गंगाथ-कारुमहाराज मेला च जिलास्तरीयमेलासु उन्नयनस्य निर्णयः अपि कृतः।

शिक्षाशास्त्रपरीक्षायाम् अभिषेकः प्रथमः

(हिमसंस्कृतवार्ता नवदेहली) देहलीस्थ श्रीलालबहादुरशास्त्री-राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालये प्रथमसत्रस्य शिक्षाशास्त्रविभागेन आयोजितपरीक्षापरिणामो घोषितः। परीक्षायामस्यां द्विशतच्छात्राः असीदन्, तेषु बिहारराज्यस्य अभिषेककुमारः कक्षायां प्रथमस्थानं तथा च सम्पूर्णशिक्षाशास्त्रविभागे तृतीयस्थानमलभत् । वर्तमाने अभिषेकः देहलीमुषित्वाधीयानोऽस्ति।



महार्घतायाः प्रहारः

वाणिज्यिकानिलकोषस्य मूल्ये २५.५० रुप्यकाणां वृद्धिः, जीएसटी-नियमाः अपि परिवर्तिताः

मार्चमासस्य प्रथमदिनात् शुक्रवासरात् १९ किलोग्रामभारस्य वाणिज्यिकानिलकोषः २५.५० रुप्यकाणि महार्घः अभवत् । दिल्लीनगरे अनिलकोषस्य मूल्यं २५.५० रुप्यकाणि वर्धयित्वा १७९५ रुप्यकाणि यावत् अभवत् यत् पूर्वं १७६९.५० रुप्यकाणि आसीत् । परन्तु १४.२ किलोग्रामस्य गृहस्थानिलकोषस्य मूल्ये परिवर्तनं न भवति । सम्प्रति दिल्लीनगरे ९०३ रुप्यकेषु, भोपाले ९०८ रुप्यकेषु, जयपुरे ९०६ रुप्यकेषु च उपलभ्यते ।



हिमाचलस्य ५७ औषधीयवनस्पतयः संकटे सन्ति, जैवविविधता, पारम्परिक-स्वास्थ्यसेवाव्यवस्था चापि संकटग्रस्ता



हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

राज्ये प्राप्ताः ५७ वन्यौषधवनस्पतयः संकटग्रस्ताः सन्ति । एतत् हिमाचलप्रदेशराज्यजैवविविधतामण्डलस्य प्रतिवेदने प्रकाशितम् अस्ति। विलुप्तप्रायाः वन्यजातयः न केवलं अस्य प्रदेशस्य जैवविविधतायाः अपितु तस्य पारम्परिकस्वास्थ्यसेवाव्यवस्थायाः अपि संकटान् जनयन्ति । नगरीकरणं, कृषिविस्तारः, जलवायुपरिवर्तनं च एतेषां अमूल्यवनस्पतिसंसाधनानाम् अवनये योगदानं ददति । अनियंत्रितनगरविकासेन बहवः औषधीयवनस्पतिजातयः विस्थापिताः भवन्ति । कृषिविस्तारः यः प्रायः नगदसस्यानां प्रार्थनया चालितः एतान् पारिस्थितिकीतन्त्रान् अवनयति । एतेन जैवविविधतायाः हानिः भवति, पारम्परिकचिकित्साव्यवस्थानां कृते महत्त्वपूर्णानां औषधीयवनस्पतिभण्डारस्य क्षयः च भवति । जलवायुपरिवर्तनेन समस्या अधिका अभवत्, येन विशिष्टौषधवनस्पतयः वृद्धयर्थं महत्त्वपूर्णाः वर्षाप्रकारेषु, तापमानेषु च परिवर्तनं जातम् । एतेषु बहवः प्रजातयः विशिष्ट-उच्चतायाः जलवायु-स्थितेः च अनुकूलाः सन्ति, येन ते लघु-लघु-पर्यावरण-परिवर्तनानां प्रति अपि अत्यन्तं संवेदनशीलाः भवन्ति । वाणिज्यिकप्रयोजनार्थं अतिकर्तनं अपरं त्रासं जनयति । पारम्परिकप्रधानां कारणेन प्राकृतिकचिकित्सासु वैश्विकरुचिः च इति कारणेन जडीबुटीऔषधानां वर्धमानयाचनाः वन्यजनसंख्यासु महत्प्रभावं जनयति अनियमितवनानां कर्तने एतेषां वनस्पतीनां क्षयः भवितुम् अर्हति । स्थानीयपारिस्थितिकीतन्त्रं बाधितं भवितुम् अर्हति । औषधीयवनस्पतिसम्पदां च स्थायित्वस्य कृते त्रासः भवितुम् अर्हति।

संकटे विद्यमानाः वनस्पतयः

हिमाचलप्रदेशराज्यजैवविविधतामण्डलस्य प्रतिवेदनानुसारं वनक्षेत्रेषु मोहरा- अटीस-मीठातेलिया-चोरा-रतनजोत- झरका-कश्मल-भोज-कालाजीरा- तेजपपत्र-सुरजनकटु-सलामपंजा-सलपर्णी-पाषाणलवङ्ग-शिंगली-मिंग-सोमलता-ककोली-कुकटी-जीवक- ऋषबक-खुरायनी-अजवायन च एताः वनस्पतयः विलुप्तप्रायाः सन्ति। एतदतिरिक्तं बसन्त-जुफ्फा-हुबर-धूप- क्षीरककोरी-वृधि-ऋद्धि-जटामांसी- गौजवान-ततपलंगा-दुधियाबाच-करु- सलाममिश्री-रेवंदचीनी-ब्रह्मकमल- भूतकेसी-नेरधूप-चौरत्य-लोध-बिरमी- प्रश्नपर्णी-टिमरु-इत्येतेषां च वनेषु दुर्लभाः प्रजातयः सम्मिलिताः सन्ति ।



विश्ववन्यजीवदिवसः

(हिमसंस्कृतवार्ता - प्रवीण कुमारः, सिरमौरः)

मार्च-मासस्य ३ मार्च-दिनाङ्के सम्पूर्णं विश्वे द्वौ प्रमुखौ दिवसौ आचार्यते । 1.वन्यजीवजन्तुवनस्पतिनां सुन्दरविविधरूपाणां प्रशंसायै, तेषां संरक्षणस्य लाभविषये जनानां जागरूकतां जनयितुं च प्रतिवर्षं मार्चमासस्य ३ दिनाङ्के विश्ववन्यजीवदिवसः आचर्यते। 2. बधिरतायाः श्रवणशक्तिकक्षयस्य च निवारणाय, कर्णश्रवणस्य च परिचर्यायाः प्रवर्धनार्थं विश्वे मार्चमासस्य ३ दिनाङ्के विश्वश्रवणदिवसः आयोज्यते।

उत्तराखण्डसंस्कृताकादम्याः सचिवस्य श्रीशिवप्रसाद-खालीवर्यस्य भव्यसौप्रस्थानिकसमारोहः

संस्कृतशिक्षानिदेशकेन सचिवरूपेण च प्राथमिकशिक्षानिदेशकरूपेण सह सम्पादिता सेवा



वार्ताहरः-कुलदीपमैन्दोला।

आधुनिकतायाः आङ्ग्लभाषायाः यत्र आधिपत्यं वर्तते, तत्रैव उत्तराखण्डस्य द्वितीया राजभाषा अपि समाजे संस्कृतस्य प्रसारणार्थं सर्वकारीयप्रयत्नानाम् अग्रे गच्छति। संस्कृतशिक्षायाः अन्तर्गतं संस्कृतशिक्षानिदेशालयः, उत्तराखण्डसंस्कृताकादमी समये समये संस्कृतस्य प्रचारं कर्तुं दृढनिश्चयाः सन्ति । कोरोनाकाले यदा अनेकाः प्रकाराः प्रचारकार्यं बाधितं भवति स्म, तदा निदेशालयस्य उत्तरदायित्वं अकादम्याः च उत्तरदायित्वं श्रीशिवप्रसादखालीवर्येण स्वीकृतम्, यः निदेशकस्य सचिवस्य च पदं स्वीकृतवान्, तदनन्तरं संस्कृतस्य कार्यं संस्कृतशिक्षां नूतनपरिमाणं नीत्वा उन्नतगत्या प्रसारितम् अभवत् । एतस्य कृते श्री खालीवर्यः सर्वेषु कार्येषु सफलः अभवत् । २०२१-२२ सत्रात् २०२४ फेब्रुवरीपर्यन्तं कार्यकाले संस्कृतस्य छात्राणां, संस्कृतशिक्षकाणां, सामान्यजनस्य च कृते खालीवर्यस्य यात्रा उत्तमा आसीत् । मुख्यशिक्षापदाधिकारीरूपेण चमोलीपौडीजनपदेपि शोभायमानोभवत् अनन्तरं श्री खालीवर्यः प्राथमिकशिक्षानिदेशकः संस्कृतशिक्षानिदेशकः च उत्तराखण्डसंस्कृताकादमीसचिवः च शोभायमानोभूत् । अनेकभाषाविद्वान् सन् अपि साहित्यक्षेत्रे हिन्दी-संस्कृत-आङ्ग्लभाषायां तस्य असाधारणप्रतिभां अद्यापि सम्पूर्णशिक्षाजगत् स्मरति यत् सः कस्यापि विषयस्य ज्ञानं कदापि कस्यापि भाषायां कस्मैचित् अपि प्रदातुं शक्नोति स्म ।

गुरुरामरायलक्ष्मणविद्यालयनेहरूग्रामतः सेवानिवृत्तेः अन्तिमकार्यनिरीक्षणकर्तव्यम्

शुक्रवासरे उत्तराखण्डसंस्कृताकादमीद्वारा श्री खालीवर्यस्य सेवानिवृत्तेः अवसरे सौप्रस्थानिकावसरे समारोहस्य आयोजनं कृतं । यस्मिन् उत्तराखण्डस्य अनेके संस्कृतविद्वांसः, संस्कृतविद्यालयानाम् महाविद्यालयानाञ्च संस्कृतस्य छात्राः, संस्कृतशिक्षकाः, संस्कृतस्य प्राध्यापकाः, उत्तराखण्डसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलपतिः च श्री दिनेशचन्द्रशास्त्री, उत्तराखण्डसंस्कृताकादम्याः सर्वे अधिकारिणः, कर्मचारीगणः तथा शिक्षाविभागस्य बहवः जनाः उपस्थिताः आसन्। समारोहे खालीवर्यः पुष्पगुच्छैः, मालाभिः, स्मृतिचिह्नैः अमूल्योपहारैः सम्मानितः अभवत्। संस्कृतजगतः प्रख्यातविद्वांसः सहर्षं अभिनन्दनं कृतवन्तः । अस्मिन् अवसरे सम्पूर्णं संस्कृतजगत् अभिवादनं शिक्षाक्षेत्रं च धन्यवादं दत्त्वा श्री खालीवर्यः उक्तवान् यत् भारते शताब्दितः जीवने शिक्षाक्षेत्रं वर्धयितुं संस्कृतेन कार्यं कृतम् अस्ति। अहं सौभाग्यशाली अस्मि यत् शिक्षाविभागेन सह कार्यं कुर्वन् मया संस्कृतशिक्षायाः संस्कृतसेवावसरस्य समयः प्राप्तः। संस्कृतस्य सर्वेभ्यः प्रख्यातविद्भ्यः अहं कृतज्ञतां धन्यवादं च प्रकटयितुम् इच्छामि, येषां धन्यवादेन अहं न केवलं सम्पूर्णसांस्कृतिकसमृद्धेः परिचयं प्राप्तवान् अपितु तस्य कार्यान्वयनस्य अवसरमपि प्राप्तवान्। अहं संस्कृतस्य बृहद्भविष्यं कामये। उत्तराखण्डस्य द्वितीयराजभाषा संस्कृतम् सम्पूर्णविश्वं प्रसरतु अतः सा सामान्यजनस्य भाषा भवेत्, प्रत्येकः व्यक्तिः हिन्दी इव संस्कृतेन वार्तालापं कुर्यादिति। तेन गुरुरामरायलक्ष्मणविद्यालयनेहरूग्रामतः

॥ भारते शताब्दितः जीवने शिक्षाक्षेत्रं वर्धयितुं संस्कृतेन कार्यं कृतम् अस्ति। अहं सौभाग्यशाली अस्मि यत् शिक्षाविभागेन सह कार्यं कुर्वन् मया संस्कृतशिक्षायाः संस्कृतसेवावसरस्य समयः प्राप्तः। संस्कृतस्य सर्वेभ्यः प्रख्यातविद्भ्यः अहं कृतज्ञतां धन्यवादं च प्रकटयितुम् इच्छामि, येषां सौभाग्येन अहं न केवलं सम्पूर्णसांस्कृतिकसमृद्धेः परिचयं प्राप्तवान् अपितु तस्य कार्यान्वयनस्य अवसरमपि प्राप्तवान्। अहं संस्कृतस्य बृहद्भविष्यं कामये। उत्तराखण्डस्य द्वितीयराजभाषा संस्कृतम् सम्पूर्णविश्वं प्रसरतु अतः सा सामान्यजनस्य भाषा भवेत्, प्रत्येकः व्यक्तिः हिन्दी इव संस्कृतेन वार्तालापं कुर्यादिति--"श्रीखाली" ॥

सेवानिवृत्तेः अन्तिमकार्यनिरीक्षणकर्तव्यं विहितं । तस्य सेवानिवृत्तेः पूर्वदिने उत्तराखण्डस्य संस्कृतशिक्षामन्त्री डॉ. धनसिंह रावतः अपि श्रीखालीवर्यं स्मृतिचिह्नेनापि सम्मानितवान्। अस्मिन् अवसरे अकादम्याः शोधपदाधिकारी श्री हरिशगुरुरानी किशोरीलालतुडी, उत्तराखण्डसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलपतिः दिनेशचन्द्रशास्त्री महोदयः तथा संस्कृतसङ्घस्य अधिकारी श्री रामभूषणबिजलवाणः इत्यादयः प्रख्यातविद्वांसः अपि उपस्थिताः आसन्।

संस्कृतकारणात् खालीवर्याः परिचिताः अहं च तेन- "मैन्दोला"

संस्कृतसेवाक्षेत्रे मम पदार्पणं २०११ तमे वर्षे शिक्षाविभागे अभवत्, यत्र निर्वाचनदायित्वस्य प्रशिक्षणकाले मम श्रीशिवप्रसादखाली इत्यस्य दर्शनं जातम् । मुख्यशिक्षाधिकारीरूपेण चमोलीजनपदे तेषां दर्शनम् आसीत्। तस्य वक्तव्यम् अतीव प्रभावशाली आसीत्। २०१७ तमे वर्षे रा.इ.का.कोटद्वार-नगरं प्रति स्थानान्तरणस्य फलस्वरूपं पौडी-नगरस्य मुख्यशिक्षापदाधिकारित्वेन सः रा.इ.का.कोटद्वारस्य प्रार्थना-मञ्चे संस्कृत-प्रवर्तनेन सह दृष्टः । ततः अद्यपर्यन्तं तस्य संस्कृत-भक्तिः मां सम्बद्धं स्थातुं बाध्यते । सः संस्कृतस्य प्रचारार्थं सन्देशानां क्रियाकलापानाम् इत्यादीनां विषये मां सूचितवान्। अहं कदापि तस्य व्यक्तिगतरूपेण मिलितुं न शक्तवान् किन्तु तस्य संस्कृतभक्तिः मां सर्वदा तस्य क्रियाकलापैः सह सम्बद्धं कृतवती। अहं तं बहुषु व्याख्यानेषु पश्यन् आसीत् युगपत् हिन्दी-संस्कृत-आङ्ग्लभाषायां। मया तं असाधारणक्षमतानां अद्भुतं भण्डारं दृष्टम्। संस्कृतशिक्षानिदेशकत्वात् पूर्वं एकदा खालीमहोदयः यदा निरीक्षणार्थं कोटद्वारम् आगतः तदा सहसा कश्चन मां अवदत् यत् खालीवर्यः मां आह्वयति इति अहं कोटद्वार-नगरस्य रा.बा.इ.का.कोटद्वारं मिलितुं गतवान्, यत्र सः विद्यालयस्य कार्याणि संयुक्तं करोति स्म, संस्कृतं अग्रे नेतुम् अपि कथयति स्म । किञ्चित्कालानन्तरं तं संस्कृतशिक्षानिदेशकं, अकादमीसचिवं च इति दृष्टवान् । तदारभ्य मयापि तेषां सौभाग्यं संस्कृतप्रचारार्थं प्राप्तं ।

"सर्वाः पत्रकारिताः अतिशेते अन्तर्जालीया पत्रकारिता"

डॉ. युवराज भट्टराई

विदितचरमेव समेषां यत् पत्रकारिता एकम् एतादृशं क्षेत्रमस्ति यत्र लेखकाः पत्रकाराः, वार्ताहराः, सम्पादकाः च समसामयिक घटनानां विषये विवरणं सज्जीकृत्य जनेभ्यः अवगमयन्ति। समसामयिक्यो घटनाः तादृश्यो घटनाः भवन्ति याः प्रतिदिनम् अस्माकं परितः विश्वतः परिघटिताः भवन्ति। तासां घटनानां सुष्ठुतया योग्यं सम्प्रेषणं जनेभ्यः रुचिकरम् आभाति। अत्रापि वार्तायाः रुचिमत्ता पत्रकाराणां लेखन-प्रकाशन-सम्पादन-वाचनानां प्रभावकारिशैल्यामपि निर्भरति। अतः एव ये पत्रकाराः यस्मिन् क्षेत्रे नैपुण्यं धारयन्ति ते तस्मिन्नेव क्षेत्रे वार्तासम्पादनं कर्तुं रुचिमन्तो भवन्ति। यथा केचन तु संस्कृति-समाजयोः प्रभावविषयान् सम्पादयितुं समर्हाः भवन्ति, केचन शिक्षासमाजसेवाक्षेत्रे, केचन राजनीतिक्षेत्रे, कतिचन अपराधविषये च वार्ताः लिखन्ति सम्पादयन्ति प्रसारयन्ति च। तत्तत् क्षेत्रेषु निपुणाः पत्रकाराः तेषु तेषु विषयेषु यथायथं सर्वान् पक्षान् निभाल्य वस्तुनिष्ठ-शोध-आधारिताः वार्ताः निष्पक्षरीत्या जनसामान्यानां पुरतः समुपस्थापयितुं प्रयतन्ते।

एकविंश्यां शताब्द्यां सूचना-प्रौद्योगिक्या मानवजीवनस्य सर्वे पक्षाः आयामाश्च युगपदेव भृशं प्रभाविताः सन्ति, अनेन माध्यमेन सा भौगोलिकी दूरतापि न्यूनीभूता अस्ति या मानवजातेः ऐक्यविधानपथे अवरोधिका आसीत्। अन्तर्जालस्य आगमनात् पूर्वम् जनानां समक्षं सूचनायाः त्रयः एव मुख्यमाध्यमाः अवर्तन्त-पत्र-पत्रिकाः, आकाशवाणी, दूरदर्शनञ्च। सम्प्रति 'अन्तर्जालीय-पत्रकारितायाः' समयः समुदितो वर्तते। लेखनी-विहीनायाः पत्रकारितायाः अस्मिन् युगे 'अन्तर्जालीयपत्रकारितायाः' कारणेन एकस्य नूतन युगस्य सूत्र-पातः जातोऽस्ति। एषा एका नूतना पत्रकारिता वर्तते यत्र सूचना अन्तर्जालीय-राजपद्धतौ आधारिता भवति। ध्येयमस्ति यत् अन्तर्जालीय-पत्रकारितायां कतिचित् समयपूर्वं यावत् आङ्ग्लभाषायाः एव एकाधिकारः प्रभुत्वं वा आसीत्। किन्तु विगत कतिपय-वर्षेभ्यः एतस्मिन् क्षेत्रे भृशं परिवर्तनानि सन्ति जातानि। यतोहि अधुना संस्कृतं हिन्दीं च समेत्य अनेकासां भारतीयभाषाणां "वेब साइट" इति वार्ता वेबफलकानि दृग्गोचरीभवन्ति। दिल्लीयाः स्वस्तिवाचनसमवायेन 'संस्कृतवार्ताः' "sanskrit news" इत्याख्यं वेबफलकं प्रचाल्यते। अनेन माध्यमेन दिल्लीयां संस्कृतभाषायाः वेबफलकस्य प्रारम्भेन साकमेव अन्तर्जालीय-पत्रकारितायां एकं नवीनं युगमस्ति प्रारब्धम्। अन्तर्जालीया पत्रकारिता सर्व व्यपकत्वात् सर्वमपि विश्वं स्वस्मिन्नेव समाहितं करोति।

धारावाहिकी गीताप्रश्नोत्तरी - ७



धृतराष्ट्रः - अर्जुनस्य शोकयुक्तवचनस्य अनन्तरं, पुनः किमभूत् सञ्जय सञ्जयः - राजन् ! 'अहं युद्धं न करिष्ये' इति निद्राविजयी अर्जुनः अन्तर्यामिणं भगवन्तं श्रीकृष्णं स्पष्टम् उक्त्वा तूष्णीम् अतिष्ठत्।
धृतराष्ट्रः - अर्जुनः यदा निर्वचनः जातः तदा श्रीकृष्णः तं किम् अकथयत् सञ्जय ?
सञ्जयः - सेनयोर्मध्ये परमविषादेन व्याकुलम् अर्जुनम् अन्तर्यामी भगवान् श्रीकृष्णः प्रहसन् इव एवम् अकथयत्।
धृतराष्ट्रः - किम् अकथयत् ?
श्रीकृष्णः - अर्जुन ! त्वं पण्डितवत् महत् कथनं भाषसे। परन्तु त्वया अशोच्याः शुच्यन्ते। पश्य, अर्जुन ! पण्डिताः चेत् गतप्राणान्, अगतप्राणान् च प्रति न कदापि शोचन्ति।
अर्जुनः - भगवन् ! ते कथं न शोचन्ति वा ?
श्रीकृष्णः - पश्य, अहं, त्वम्, इमे राजानः च पूर्वं नास्म, इति न, अग्रेऽपि न भविष्यामः इत्यपि न। अर्थाद् वयं पूर्वमपि आस्म, अग्रेऽपि भविष्यामः एव इति सम्यग् अभिज्ञाय पण्डिताः न कदापि शोचन्ति।
अर्जुनः - एतत् कथम् अभिज्ञायते भगवन् ?
श्रीकृष्णः - हे पार्थ ! देहधारिणः देहेऽस्मिन् यथा कौमारं, यौवनं, जरा इत्याद्यः अवस्थाः भवन्ति, तथैव अयं देहधारी प्राणी अन्यानि शरीराणि अपि प्राप्नोति। अतः एतस्मिन् विषये पण्डिताः न विमुह्यन्ति।
अर्जुनः - देहे नानावस्थाः आयान्ति इति तु स्वाभाविकमेव, उचितमपि, परन्तु यदा अनुकूल-प्रतिकूलपरिस्थितयः समायान्ति तदा अस्माभिः किं कर्तव्यं, भगवन् ?
श्रीकृष्णः - हे कुन्तीपुत्र अर्जुन ! इन्द्रियाणां भोगविषयाः ये सन्ति, ते सर्वेऽपि अनुकूलस्थितौ सुखदायिनः, एवमेव प्रतिकूलस्थितौ च दुःखदायिनः भवन्ति। एते गताः, अगताः, अनित्याश्च सन्ति। अतः त्वम् एतान् सहस्व, तान् आश्रित्य एवं विकारवान् मा भव।
अर्जुनः - अनया तितिक्षया, तेषु विषयेषु निर्विकारत्वेन च कः लाभः ?
श्रीकृष्णः - हे पुरुषश्रेष्ठ अर्जुन ! एते अनित्याः इन्द्रियविषयाः, सुखदुःखादिषु समं तिष्ठन्तं पुरुषं न कदापि व्यथयन्ति। अतः तादृशः पुरुषः स्वतःसिद्धाम् अमरताम् अनुभवितुं समर्थः भवति।
अर्जुनः - सः पुरुषः कथं तत् अमरत्वम् अनुभवति ?
श्रीकृष्णः - सतः अर्थात् चेतनतत्त्वस्य सत्तायाः न कदापि अभावः भवति, एवञ्च असतः अर्थात् नाशवतां वस्तुपदार्थादीनां सत्ता एव नास्ति। तत्त्वदर्शिभिः अनयोः सदसतोः तत्त्वं प्रत्यक्षं दृष्टमस्ति, तस्मात् हि ते अमरताम् अनुभवन्ति।
अर्जुनः - तत् सतत्त्वम् इत्युक्ते किं भगवन् ?
श्रीकृष्णः - येन इदं सर्वं जगत् व्याप्तं वर्तते, तत् त्वम् अविनाशि विद्धि। तस्य अविनाशिनः विनाशं न कश्चिदपि कर्तुमर्हति।
अर्जुनः - पुनः असत् चेत् किं भगवन् ?
श्रीकृष्णः - हे अर्जुन ! अस्य अप्रमेयस्य, अविनाशिनः, नित्यस्य वा देहिनः समस्ताः इमे देहाः आद्यन्तवन्तः, विनाशिनः च सन्ति। अतः हे वीर अर्जुन ! त्वं युद्धरूपं कर्तव्यम् अवश्यं कुरु इति। (गीता - २/१-१८)

(अनुवर्तिष्यते) -- नारदः ।

संस्कृतस्य प्रसिद्ध लोकोक्तयः

- 1) कण्टकेनैव कण्टकम् - कांटे से कांटा निकाला जाता है
- 2) विषकुम्भं पयोमुखम् - मूह में राम बगल में छुरी।
- 3) मौनं सम्मति लक्षणम् - मौन रहना सम्मति का लक्षण है।
- 4) आहारे व्यवहारे च त्यक्तलज्जः सुखी भवेत् - आहार और व्यवहार में संकोच ना करने वाला सुखी रहता है।
- 5) न कूपखननं युक्तं प्रदीप्ते वह्निना गृहे - पहले कार्य आरम्भ न करके अन्तिम समय में कार्य आरम्भ करना।
- 6) बलवान् जननीस्नेहः - माता का स्नेह बलवान् होता है।
- 7) न वितेन तर्पणीयो मनुष्य- मनुष्य धन की इच्छा से कभी तृप्त नहीं होता।
- 8) शुभस्य शीघ्रम् - तुरन्त दान महाकल्याण।
- 9) बह्वारम्भे लघुक्रिया - खोदा पहाड़ निकली चुहिया।
- 10) संहतिः कार्य-साधिका - संगठन में बड़ी शक्ति है।
- 11) नहि सर्वविदः सर्वे - सब सब कुछ नहीं जानते।
- 12) अपुत्रस्य गृहं शून्यम् - सुतबिन सूना गेह।
- 13) कायः कस्य न वल्लभः - जान किसे प्यारी नहीं ?
- 14) रसमूला हि व्याधयः - जीभ रोगों की जड़ है।
- 15) अस्थिरं जीवतं लोके - जीवन का क्या भरोसा।
- 16) धर्मक्षयकरः क्रोधः - गुस्सा बड़ा चाण्डाल है।

हिमसंस्कृतवार्ता: -
कुणाल कौशिकः, मोतिहारी



अस्माभिः अवधेयं यदन्तर्जालपत्रकारितायाः अभिप्रायद्वयं प्रतिपादयितुं शक्यते सर्वादौ, अन्तर्जाल पत्रकारिता एकः एतन्निभः शब्दः अस्ति येन इदम् अभिज्ञायते यदेतदन्तर्गतं ताः वार्ताः समाविशन्ति याः खलु वार्तापत्रेषु पत्रिकासु, दूरदर्शनेषु रेडियोयन्त्रेषु च नैव प्रसारयन्ते प्रत्युत विविधेषु अन्तर्जालीयेषु माध्यमेषु एव एताः वार्ताः प्रदर्शयन्ते प्रसारयन्ते प्रकाशयन्ते च। अस्मिन्नभिप्राये अन्तर्जालपत्रकारिता नैकजनैः अन्तर्जालस्य समकालिकोपयोगे प्रतिक्रियाः कुरुते। अपरत्र च अन्तर्जालपत्रकारितारूपेण एकस्य पत्रकारस्य द्वारा सूचनानां गवेषणे स्रोतोरूपेण अन्तर्जालस्य उपयोगः इत्यपि वयं बोद्धुं शक्नुमः। साम्प्रतिके युगे अन्तर्जालं बृहन्मात्रायां तथ्यात्मक ज्ञानविवरणस्य भाण्डागारो जातो वर्तते। अतः एकस्य वार्ताकारस्य कृते वार्तानाम् तथ्यानवेषणे अन्तर्जालमेकं सरलं सर्वसुलभं च स्रोतोरूपं सिध्यति। एवमेव अन्तर्जालपत्रकारितायाः अर्थः अन्तर्जालस्य माध्यमेन जन-जनेषु वार्तानां प्रापणमप्यस्ति। अन्तर्जालवार्ताः समाजघटितानां घटनानां कुत्रचित् वेबफलकेषु, यू नालिकावाहिनीषु, आमुखपटलीयपृष्ठेषु च समये समये प्रकाशनम् एव अन्तर्जालीया पत्रकारिता वर्तते।

वार्तानां प्रसारस्य गतिं संवर्धयति ताराम्, येन सर्वसाधारणाः जनाः सम्प्रति तात्कालिक-घटनानां विषये सद्योजातानां कार्यक्रमाणां विषये च त्वरितमेव विवरणम् अधिगन्तुं प्रभवन्ति। अथ च अन्तर्जालस्य पत्रकारितायां वार्तानां वैविध्यमपि दरीदृश्यते। अनेन प्रकारेण जनाः सम्प्रति विभिन्न-दृष्टिकोणैः तासां घटनानां तेषां कार्यक्रमाणां च विचारान् आकर्णितुं समर्हन्ति। इत्थम्, अन्तर्जालीयपत्रकारिताया "यत्र विश्वं भवत्येक नीडम्" इति वैदिकी परिकल्पना सत्यरूपेण परिघटते। वस्तुतः सम्प्रति ग्लोबल विलेज इति विश्वग्रामस्य अवधारणापि अन्तर्जालेन साधिता अस्ति। साम्प्रतं जनाः विश्वस्मिन्नपि विश्वे जायमानानां कार्यक्रमाणां, घटनानां च विषये तत्क्षणमेव ज्ञातुं शक्नुवन्ति। अथ च न केवलं तद्विषये ज्ञानमेव प्राप्नुवन्ति अपितु स्वयमपि टीकाटिप्पणीः कर्तुं विचारान् प्रकटीकर्तुं च स्वतन्त्राः भवन्ति। इत्थम् अन्तर्जालीया पत्रकारिता साम्प्रतिके समये अतिशयं महत्त्वं सन्धारयति। किमधिकं ब्रूमहे? दूरदर्शनस्य आकाशवाण्याः पत्रकाराः अपि आत्मनो व्यापकत्वं वर्धितुं निजकार्यक्रमाणां दृश्याङ्कनानां च लघु-लघु-कर्तनानि कृत्वा आमुखपटलेषु, व्हाट्स एप इत्युपागमेषु, यू नालिकासु च प्रेषयन्ति, येन जन-जनेषु तेषां व्याप्तिः सम्भवेत्। अथ च यदि किञ्चिद् दृश्याङ्कनं, काश्चित् वार्ताः वा सामाजिक सञ्चालेषु चङ्कमितानि भृशं प्रसारितानि वा भवन्ति चेत् तानि कथितानि दूरदर्शनानि अन्यानि च वार्ताप्रसारणकेन्द्राणि तदेव वार्तारूपेण प्रसारयितुं बाध्यानि भवन्ति। अतः मम मते तु सामाजिकसञ्चालमाध्यामानां सामर्थ्यं सर्वतोदृशा महत्तमं वर्तते।